

**Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
Facultatea de Litere
Școala Doctorală de Filologie și Istorie**

TEZĂ DE DOCTORAT

Aspecte ale negației în limba engleză.

Operatori contextuali

REZUMAT

Conducător științific:

Prof. univ. dr. ELENA CROITORU

Doctorand:

RODICA-CRISTINA MORTU (APOSTOLATU)

POSDRU EFICIENT/88/1.5/S/61445

Galați

2012

Argument

[...] Without **negation** there is no inference. Without inference there is no order, in the strictly logical sense of the word (Royce 1917: 533, my emphasis).

1. Preambul. Obiectul cercetării

Lucrarea de față are ca obiect *aspectele negației în limba engleză, concentrându-ne interesul îndeosebi asupra operatorilor contextuali și a mijloacelor de exprimare a negației.*

Afirmația și negația fac parte dintre categoriile cele mai importante ale limbii, mai ales în ceea ce privește aspectul concret al comunicării, fiind inerente conversației cotidiene, dialogului. Constituind categorii comune tuturor limbilor, expresia lor se realizează în mod diferit de la o familie de limbi la alta, dacă nu chiar de la o limbă la alta, încât cercetarea ei poate contribui la evidențierea specificului unei limbi în raport cu celelalte.

Potrivit lui C. Coulomb și A. Hamm (1999), negația reprezintă, fără îndoială, una dintre operațiile fundamentale ale limbajului, cu multiple implicații nu doar în organizarea discursului, ci și în ceea ce privește legătura dintre limbaj și gândire, de aceea ea ocupă un loc foarte important atât în studiile de gramatică generativ-transformațională, cât și în lucrările de psiholingvistică.

Ca procedeu lingvistic (gramatical), negația acționează deopotrivă în plan semantic-referențial și în plan enunțiativ. La nivelul logico-semantic al predicății, negația prototipică indică în mod explicit nonexistența unei stări de lucruri, fapte și obiecte. În plan discursiv, negația realizează o contraasertiune

care presupune existența sau posibilitatea unei afirmații anterioare (prin care se asertează existența stărilor de lucruri respective) (GALR, II, 707).

2. Actualitatea și stadiul de cercetare a temei

Puține sunt cărțile de gramatică sau manualele de lingvistică, în general, care să nu rezerve un spațiu cât de mic negației. De regulă însă, referirile la fenomenul negației ocupă o poziție marginală în ansamblul acestor lucrări, plasându-se în spatele celorlalte teme, considerate principale sau de mai mare interes. Prin urmare, rareori negația este tratată de sine stătător, în capitole dedicate, fiind, mai degrabă, discutată în cadrul altor capitole, în legătură cu alte fenomene (sintactice, lexicale, semantice etc.). Această atitudine de expediere a problemelor pe care le ridică negația se poate explica și prin faptul că, probabil, acest fenomen lingvistic este (inconștient) perceput ca „delicat”, în special din cauză că negația poate interfera cu o serie de alte fenomene, complicând regulile de organizare a enunțului, creând efecte de sens neașteptate etc.

Cu toate acestea, tocmai caracterul interdisciplinar și polifuncțional al negației explică numărul vast de cercetări în domeniu. Astfel, multitudinea sistemelor filozofice oferă o varietate de moduri de interpretare în ceea ce privește această categorie. Piloni ai filosofiei presocratice, precum Heraclit, Parmenides, conferă conceptului de negație semnificație ontologică. Începând cu Aristotel, care este considerat întemeietorul logicii moderne, sunt părăsite limitele ontologice, negația fiind abordată în logică și lingvistică. Delimitarea între negația actuală și cea lingvistică este o preocupare și pentru savanții moderni: O. Jespersen, R.S. Jackendoff, G. Lakoff, E. Klima, A. Culioli, H. Lasnik, L. Horn, M.C. Linebarger etc. Negația este cercetată pe larg, din diverse perspective: gramaticală (mai precis, sintactică), logico-lingvistică, semantică, pragmatică, stilistică etc. Abordări tipologice ale negației întâlnim la O. Jespersen, G. Bernini, P. Ramat, R. Jakobson, R. Zanuttini, E.

Hovdhaugen, W. Croft, Ö. Dahl, J. Auwera, M. Dryer, L. Progovac, L. Haegeman, P. Acquaviva etc.

Negația, o entitate complexă, cu implicații interdisciplinare, rămâne a fi o temă deschisă pentru cercetători din diferite branșe ale științei: filosofie, logică, lingvistică, psihologie, etică, literatură etc.

3. Scopul și obiectivele lucrării

Scopul cercetării noastre constă, pe de o parte, în sistematizarea și evaluarea teoriilor privind fenomenul negației în lingvistică, în general, și în limba engleză, în special, iar, pe de altă parte, în evidențierea anumitor particularități ale sistemului negației din limba engleză, cu discutarea problemelor specifice pe care le ridică acesta, precum și realizarea unui studiu unitar, care să servească altor cercetători cu preocupări în domeniu.

Obiectivele de cercetare pe care ni le-am asumat și care derivă din scopul general al lucrării sunt, între altele:

- identificarea trăsăturilor esențiale ale negației lingvistice, punând în evidență principalele teorii care stau la baza diversele interpretări ale acestui fenomen;
- descrierea mecanismului negației în limba engleză;
- stabilirea rolului pe care îl joacă negația în (re)organizarea și funcționarea structurii discursului;
- schițarea unei taxonomii a principalelor tipuri de negație lingvistică;
- exemplificarea, cu material lingvistic oferit de limba engleză, a celor mai importante tipare structurale ce conțin operatori ai negației;
- discutarea relațiilor pe care negația le stabilește cu alte fenomene, procese și operații lingvistice, cum ar fi: afirmația, interogația, inversiunea, reluarea, determinarea, cuantificarea, tematizarea, focalizarea, anafora, deixisul, antonimia etc.;

- integrarea operațiilor de negație în ansamblul manifestărilor discursive ale limbajului.

Negația, prin caracterul său *multiaspectual* (prezentă la diferite niveluri ale limbii), *interdisciplinar* (cu implicații în filozofie, logică, psihologie, lingvistică), *polifuncțional* (exprimă o gamă largă atitudinal-comportamentală și afectivă: negare, privare, refuz, contrazicere, contestare, respingere), deschide un vast câmp de cercetare, imposibil de acoperit printr-o cercetare exhaustivă.

Prin urmare, ținând cont de varietatea problemelor de ordin teoretic și practic pe care le ridică studiul negației, teza noastră își propune să analizeze succesiv cele mai importante aspecte ale negației în limba engleză, așa cum apar acestea semnalate în diversele abordări teoretice cu care am intrat în contact studiind bibliografia problemei: clasificarea negației, tipuri de operatori și mărci ale negației, interpretările semantice și discursiv-pragmatice ale negației, domeniul și focusul negației, reorganizarea structurală a enunțului prin tematizarea negației, formarea cuvintelor negative etc. Acestea sunt doar câteva dintre subiectele analizate și care, în opinia noastră, conferă studiului pondere științifică.

4. Suportul teoretico-științific și metodologic al lucrării de față confirmă complexitatea fenomenului negației. Lucrarea sintetizează teorii, concepte și principii din domeniul lingvisticii, dar și al psiholingvisticii și al logicii. Repererele de analiză ale lucrării sunt construite pe mai multe direcții expuse de autori din diverse spații lingvistice și temporale:

- perspectiva pragmatică a negației (T. Givon, G. Leech, A. Bondarenco, A. Cornilescu etc.);
- perspectiva discursivă a negației (O. Ducrot, L. Downing etc.);
- teoria abordării tipologice și universale (O. Jespersen, G. Bernini, P. Ramat, R. Jakobson, R. Zanuttini, Ö. Dahl, M. Dryer etc.);

- principiul scindării limbilor în SVO și SOV (L. Horn, A. Cornilescu);
- principiul dezvoltării ciclice a negației (O. Jespersen, L. Horn, G. Mazzon);
- negația ca fenomen logico-gramatical (B. Berceanu, A. Cornilescu etc.);
- teoria actelor lingvistice (J. Searle etc.).

Sarcinile propuse au condiționat utilizarea unor **metode și procedee de cercetare**, aplicate în practica lingvisticii actuale, cum ar fi: metoda descriptivă, metoda analizei structurale, metoda inductiv-deductivă, metoda analizei semantice, metoda analizei contextuale, metoda transformațională.

Întregul demers științific și metodologic a fost aplicat pe un **corpus** amplu alcătuit din:

- enunțuri construite ad-hoc;
- exemple extrase din surse autorizate (gramatici, dicționare, studii și articole de specialitate);
- contexte lărgite selectate din opere literare și din scrieri non-literare.

Unele **aspecte ale cercetării** au fost tratate de noi în cadrul următoarelor lucrări:

1. Rodica-Cristina Apostolatu, *The Use of Double Negatives in Advertising*, Conferința Internațională „Paradigma discursului ideologic”, Ediția a II-a, 30 aprilie-02 mai 2010, Facultatea de Litere, Galați.
2. Rodica-Cristina Apostolatu, *Negation: Semantic Aspects*, Conferința Internațională „Paradigma discursului ideologic”, Ediția a III-a, 05-06 mai 2011, Facultatea de Litere, Galați.
3. Rodica-Cristina Apostolatu, *Double and Multiple Negation in English and Romanian. A Contrastive Approach*, Conferința Internațională „Paradigma discursului ideologic”, Ediția a III-a, 05-06 mai 2011, Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, nr. 2 (14), 2011, Gina Necula,

Ionel Apostolatu (eds). Galați: Editura Europlus, 2011. (ISSN: 1844-6965), pp. 135-138; <http://www.fabula.org>;

4. Rodica-Cristina Apostolatu, *Ways of Expressing Negation in English*, Conferința Internațională „Lexic comun / lexic specializat: Frazeologie. Stilistică. Traductologie”, Ediția a IV-a, 15-16 septembrie 2011, Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

5. Rodica-Cristina Apostolatu, *Negative Concord in Standard English*, Conferința Internațională „Translation Studies: Retrospective and Prospective Views”, Ediția a VI-a, 07-08 octombrie 2011, Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați.

6. Rodica-Cristina Apostolatu & Ionel Apostolatu, *Lexical Negation in English*, lucrare prezentată la „The PhD Student Symposium”, 07 decembrie 2011, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, în cadrul Proiectului POSDRU/88/1.5/S/61445 (Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane) – Eficientizarea activității studenților din cadrul ciclului de studii doctorale – EFICIENT.

7. Rodica-Cristina Apostolatu, *Linguistic and Cultural Issues in Translating Negation in Literary Texts: A Case Study, Mourning Becomes Electra, by Eugene O'Neill*, Conferința Internațională „Paradigma discursului ideologic” (PID 4), Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, 31 mai - 01 iunie 2012.

5. Structura lucrării:

Lucrarea este structurată în patru capitole, ale căror titluri sunt, în ordine: I. *Abordări metodologice și teoretice ale negației*; II. *Negație și determinare în sfera lexicului*; III. *Negația și verbele de opinie. NO / NOT ANY. Negația și anafora*; IV. *Negație și tematizare*.

Fiecare capitol cuprinde, la rândul său, o serie de subcapitole, care au rolul de a restrânge succesiv câmpul de observație și de a spori eficiența

analizei. De asemenea, fiecare capitol se încheie cu un set de concluzii preliminare.

În **primul capitol** (având următoarele subcapitole: *Dihotomia formă – conținut*; *Relația dialectică formă – funcție*; *Teoria lui Klima asupra negației*; *Teoria lui Jackendoff asupra negației*; *Perspective recente asupra negației*, la care se adaugă, după cum am menționat, secțiunea *Concluziilor*) am urmărit alcătuirea și evidențierea cadrului teoretic necesar pentru înțelegerea naturii fenomenului negației, a complexității sale, precum și a relațiilor pe care le stabilește cu alte fenomene sau principii lingvistice.

Dincolo de controversele iscate în lumea filozofilor și a logicienilor, față de natura și formele de manifestare ale negației în plan ontologic (ajungându-se până într-acolo, încât să se afirme că, în existența naturală a lucrurilor, negația este o absurditate), un lucru este clar, și anume că nicio limbă naturală cunoscută nu este lipsită de mijloacele lingvistice necesare pentru a exprima negația, indiferent că este vorba despre un afix, o particulă, un morfem, un cuvânt, o structură etc., adică un mijloc de expresie specializat. Prin urmare, putem afirma că negația, ca fenomen strict lingvistic, face parte dintre acele *universalii lingvistice* ce caracterizează limbajul uman în ansamblul său, rămânând ca, în plan istoric, fiecare limbă să-și rezolve „problema” marcării prin mijloace proprii, specifice, a unui conținut de gândire plasat în sfera negației. Prin urmare, limbile și-au dezvoltat o varietate de forme cu conținut negativ, acoperind diverse nuanțe sau conotații: negare propriu-zisă, respingere, opoziție, contradicție, contrarietate etc. Întreaga complexitate a fenomenului negației se reflectă, proporțional, și în marea diversitate a metodelor de abordare a acestuia, unele depășind granițele lingvisticii, într-un demers inter și chiar transdisciplinar.

Una dintre problemele care se pun în studiul negației lingvistice este cea a relației care se stabilește între formă (sau expresie), pe de o parte, și conținut (sau idee), de cealaltă parte. Această relație dihotomică pune în

evidență două situații, și anume cea în care există o corespondență între formă și conținut și cea în care această corespondență se suspendă. În primul caz, unei forme marcate negativ (de pildă, prin prezența în context a unor auxiliare negative, a adverbilor negative, a pronumelor negative nedefinite ori chiar a prefixelor și sufixelor negative) îi corespunde un conținut de asemenea negativ.

Exemple:

- (1) *I **don't** like ice-cream.*
- (2) *She has **never** gone abroad.*
- (3) ***Nobody** can do such a thing.*
- (4) *Cigarette smokers have lower IQs than **non-smokers**.*
- (5) *A lesson without pain is **meaningless**.*

În al doilea caz, neconcordanța dintre formă și conținut cunoaște două ipostaze: prezența unor mărci ale negației nu înseamnă în mod necesar că mesajul transmis este unul negativ, și invers, absența unor mărci ale negației nu implică neapărat o afirmație. Sintetizând, avem a face cu două tipuri de opoziții: *formă negativă / conținut pozitiv* și *formă pozitivă / conținut negativ*. Prima dintre ele are în vedere dubla negație, precum și asocierea negației cu alte forme gramaticale, în enunțuri interogative, exclamative sau ipotetice, acolo unde mărcile prozodice (ca, de exemplu, intonația) joacă un rol foarte important.

Exemple:

- (6) *Mary is **not inattentive** = Mary is quite attentive.*
- (7) *Aren't you eating with us? = I thought you were eating with us.*
- (8) *Wasn't she **BEAUTIFUL!** = She was very beautiful indeed!*
- (9) *As if I didn't know him! = I know him.*

Cea de a doua opoziție se sprijină, de asemenea, pe situațiile în care, prin mijloace retorice, se deturneză o aserțiune:

- (10) *Am I the guardian of my brother? = I am not.*

(11) *Who knows? = I do not know or even No one knows.*

(12) *John, a liar! You must be kidding! = John is not a liar.*

(13) *If I ever heard that! = I never heard that.*

Interpretarea unui mesaj ca fiind unul negativ (în ciuda formei nemarcate ca atare), este favorizată, uneori, și de apariția în context a unor adverbe (de pildă, *but, too, seldom, rarely, scarcely, hardly, barely*), determinanți (*little, few, only*), ori a unor structuri comparative:

(14) *She got married two years ago and I am afraid she is anything but happy = She is not happy at all.*

(15) *She is too poor to buy that car = She can't buy that car because she hasn't got enough money.*

(16) *I seldom go to the gym. = I don't often go to the gym.*

(17) *And though he wrote very little during his last decade, his plays kept being revived = and though he didn't write much.*

În concluzie, se poate spune că relația formă – conținut, în cazul negației, nu este una univocă, ci poate înregistra anumite „bruiaje”, datorate, în mare măsură, intențiilor de comunicare ale subiectului vorbitor, în funcție de care apelează la anumite strategii discursive, prin care „manipulează” forma, cu scopul de a obține înțelesul dorit.

Desigur, abordarea fenomenului negației lingvistice se poate face nu doar limitându-ne la relația dintre formă și conținut. În realitate, sistemul negației este mult mai complex și angajează o serie întreagă de corelații dialectice, cum ar fi cea dintre formal (i.e. gramatical) și funcțional (i.e. semantic și pragmatic) sau, la un alt nivel, dintre pozitiv și negativ.

În funcție de gradul de autonomie funcțională, putem distinge între negația *absolută* sau *contextuală* (capabilă să constituie de una singură un enunț) și negația *relativă* sau dependentă de o anumită secvență enunțiativă. Aceasta din urmă, la rândul ei, se poate răsfrânge asupra unei propoziții

întregi (caz în care vorbim de negație *generală* sau *gramaticală*) sau asupra unui cuvânt (și atunci avem a face cu negație *specială* sau *lexicală*).

Negația absolută este, prin excelență, reprezentată de *NO*, care apare ca răspuns la o întrebare, fie singur, adesea, fie însoțit de alți operatori ai negației:

(18) A: *Will you join us?*

B: *No, I won't.*

(19) A: *Can I stay here?*

B: *No.*

Negația generală (numită uneori și *negație propozițională*) cunoaște următoarele ipostaze:

- negația verbală (marca negației însoțește verbul auxiliar sau chiar se atașează de acesta): *He did NOT eat ice-cream; He didN'T drink alcohol;*
- negația cantitativă (marca negației apare atașată de un substantiv): *I did NOthing illegal.*

Negația lexicală se poate realiza ca negație *explicită* și *implicită*. Cea dintâi presupune prezența unui operator de tip prefix negativ: *He is ungrateful*. Negația implicită presupune înlocuirea termenului negativ (prefixat) cu un echivalent negativ, care, în schimb, nu este marcat la nivelul expresiei: *She is unhappy – She is miserable*.

Capitolul I se încheie cu câteva considerații pe marginea unor teorii privitoare la negația în limba engleză. Ne-am oprit, mai întâi, asupra concepției lui Edward Klima, care, în studiul său de referință din 1964, *Negation in English*, vine cu perspectiva generativ-transformațională asupra fenomenului negației. Acesta definește negația pe baza criteriilor distribuționale și a structurii sintactice de suprafață, lăsând la o parte implicațiile de ordin semantic, pe care le consideră lipsite de obiectivitate și apropiate mai degrabă de intuiție, decât de rigoarea științifică. Teoria pe care

Klima o dezvoltă are în centru elementul formal NEG, respectiv un operator al negației prezent în cadrul propoziției și supus anumitor restricții distribuționale. Un alt concept-cheie introdus de Klima este cel de *domeniu de aplicare* (engl. *scope*) al negației, care cuprinde acele structuri asupra cărora se răsfrâng efectele instrumentului formal NEG. Acest domeniu poate fi mai larg sau mai restrâns, pornind de la un enunț întreg și până la un singur cuvânt ce conține elementul negativ. Pe baza acestui concept, Klima încearcă să formalizeze distincția dintre negația propozițională (engl. *sentence negation*) și negația de constituent (engl. *constituent negation*).

O altă teorie asupra căreia ne-am oprit îi aparține lui Ray Jackendoff. În studiul său, *An Interpretive Theory of Negation*, acesta se situează pe poziții opuse lui Klima, propunând un model semantic de interpretare a opoziției *sentence negation / constituent negation*. El construiește reguli de transformare care nu se aplică însă structurii de adâncime, ci structurii de suprafață. Una dintre aceste reguli determină domeniul negației, definit semantic ca parte a unui enunț ce se prezintă ca fiind negat. Astfel, noțiunea de domeniu dobândește la Jackendoff o valoare semantică. El a subliniat unele neajunsuri ale teoriei lui Klima și, încercând să evite „capcana” structurii de adâncime, a reușit să rezolve problema prin stabilirea de reguli lexicale în structura de suprafață, fără a modifica în mod fundamental metoda de analiză. Ca și în cazul lui Klima, există întotdeauna o dihotomie între sintaxă și semantică și nicio referire explicită la contextul extralingvistic.

Pe baza teoriilor celor doi autori se poate trage concluzia că negația nu este nici un fenomen exclusiv sintactic, nici unul exclusiv semantic, ci unul semantico-sintactic. Acest fenomen presupune o situație de enunțare în care sunt implicați unul sau mai mulți enunțatori care utilizează o limbă dată ce dispune de noțiuni și operatori. Astfel, operatorul negativ poate fi angajat diferit în diverse limbi și poate avea un domeniu de aplicare variabil (fie un anumit termen ca parte a unei enunțări, fie chiar întreaga enunțare).

În **al doilea capitol** (cu cele două subcapitole: *Negație și aspect* și *Negația și valențele argumentative*, urmate de *Concluzii*) ne-am propus să discutăm legătura dintre negație și determinare, înțelegând ca ansamblu al relațiilor prin care se precizează referința, conținutul semantic al unei entități înscrise în actul comunicării. În măsura în care negația reprezintă o acțiune prin care vorbitorul oferă o anumită informație sub forma refuzului sau a respingerii unei anumite realități exprimate lingvistic, pe care, astfel, o scoate din sfera indeterminării, putem vorbi de un tip de „determinare negativă” (negând o noțiune p , admitem, implicit, posibilitatea existenței unui echivalent lingvistic opus, p'). Am analizat, succesiv, efectele negației asupra operațiilor de determinare manifestate în sfera lexicului, oprindu-ne asupra unor probleme cum ar fi: *Negație și aspect*, *Negația și valențele argumentative*, *Negația lexicalizată* etc. Într-o primă fază, am făcut distincția între *negarea stării* și *negarea procesului*. În primul caz, negația dezvăluie vorbitorului absența stării în discuție, fie că este vorba despre o stare precisă, fie despre o caracteristică sau o proprietate:

(20) *This car is not dirty, the paint has come off.*

(21) *Although I don't feel the cold very much, I don't like walking in the snow.*

(22) *He is not an engine-driver but he can drive, if the case need be.*

În ce privește negarea procesului, am făcut distincția între: negația cu inversarea procesului, negația procesului ca atare și negația prin suspendarea procesului.

Negația cu inversarea procesului se realizează prin mijloace lexicale, respectiv prin derivarea bazei cu prefixele negative (având valoare privativă) *un-* (de origine saxonă) și *de-* / *dis-* (de origine latină): *unload*, *unmask*, *unsaddle*, *uncover*, *disclaim*, *discolour*, *discomfort*, *disconnect*, *discontent*, *dehydrate*, *demilitarize*, *denationalize* etc.

Negarea unei acțiuni în sine diferă de negarea declanșării (sau nu) a efectelor unui proces. Chiar dacă se neagă acțiunea, efectele ei continuă să se producă:

(23) *I am not answering questions / I am putting questions, not answering them.*

(24) *He has decided not to work anymore / He has decided to play, not to work.*

Un anumit tip de negație se realizează atunci când procesul este amânat sau suspendat (temporar):

(25) *You won't go to London before next summer.*

(26) *He will not come till after dinner.*

O altă distincție importantă pentru înțelegerea relației dintre negație și condițiile desfășurării unui proces este aceea dintre actul enunțării (ca segment discursiv) și enunț (ca produs al actului enunțării, ancorat într-un anumit context al comunicării, în care se fac referiri la emițător, la condițiile de enunțare etc.). Astfel, într-un exemplu ca: *John hasn't done his homework yet but he will*, se neagă referința privitoare la desfășurarea procesului în trecut, proiectând în viitor validarea acestuia. În mod similar, în exemplele: *John won't do his homework tomorrow, he is doing it now* și *John isn't doing his homework since he has already done it*, viitorul este negat, în beneficiul prezentului, respectiv, prezentul este negat, din perspectiva trecutului.

Am considerat utilă și o analiză a structurilor negative cu verbele *a fi* (BE) și *a avea* (HAVE), în urma căreia s-au desprins următoarele concluzii:

- Interpretarea negației existențiale depinde în mare măsură de relațiile de localizare și tematizare.
- Negarea structurilor în care apare verbul *HAVE* poate primi două interpretări: una statică (subiectul este perceput ca pacient: *I didn't have my car stolen = I didn't suffer the stealing of my car*) și alta factitivă (subiectul este perceput ca fiind agentul cauzativ: *I didn't have my car repaired = I*

didn't force nor ask anyone to repair my car). Ambiguitatea lui *HAVE* rezidă în faptul că aceeași unitate lexicală poate exprima două operații subiacente. Staticul *HAVE* pune în evidență rezultatul unui proces, în vreme ce factitivul *HAVE* indică faptul că subiectul determină pe cineva să îndeplinească o acțiune. Contextul *-ING* poate funcționa ca mijloc de dezambiguizare a acelor enunțuri în care apare *HAVE*:

(27) *He had his wife work for him.* (valoare cauzativă)

(28) *He had his wife working for him.* (valoare statică)

Nu a fost neglijată nici perspectiva logicistă asupra negației (a se vedea subcapitolele 2.2.1. Perspectiva logicienilor; 2.2.2. Negația și predicția existențială; 2.2.3. Noțiune, negație și echivalență lingvistică; 2.2.4. Negație și cuantificare), mai ales acele aspecte referitoare la variabilele independente ale funcției predicative (= argumente), respectiv obiectele și indivizii de care depind proprietățile și relațiile, adică predicatele. În general, logicienii (printre care îi amintim pe G. Frege sau B. Russell) au considerat negația ca având un statut derivat în raport cu afirmația. Negația reclamă o referire explicită sau implicită la o afirmație anterior formulată sau care, în orice caz, ar putea fi formulată în legătură cu un fapt anume. De exemplu, printr-un enunț ca *There is no cheese*, vorbitorul intenționează, de fapt, să lege noțiunea de „cheese” de situația enunțiativă, dar, considerând inacceptabilă această legătură, introduce operatorul *NO*. Negația pre-construcției *There is cheese* anulează, de asemenea, prezența obiectului *cheese*.

Dintre operațiile de cuantificare asupra cărora negația își poate produce efectele, am reținut: *deducerea*, *extragerea*, *pinpointing-ul* și *scanning-ul*.

În cadrul operației de deducere (prealabilă), apar operatori ca *little*, *few*, respectiv *a little*, *a few*. În primul caz, *little* și *few* sunt percepute ca negații lexicalizate corespunzătoare lui *many* și *much*. Accentul cade pe ideea de cantitate mică, de unde conotația de „insignifiant”, „lipsit de importanță”, ceea ce reprezintă, de fapt, o modalitate de apreciere cantitativă negativă:

(29) *Few books can be said to be as boring as the one I am reading = Not many books can be said to be as boring as the one I am reading.*

(30) *She earns little money = She does not earn much money.*

Dimpotrivă, operatorii *a little*, *a few* sunt percepuți într-o manieră pozitivă, marcând o cantitate mică, dar nu lipsită de importanță, ceea ce reprezintă, de data aceasta, o modalitate de apreciere cantitativă pozitivă:

(31) *That chap knows a little of everything.*

(32) *I'd like a few more of those roses.*

Operația de extragere determină cantitatea prin introducerea unui numeral sau a unui cuantificator indefinit, în special atunci când noțiunea la care se face referire acoperă o clasă de obiecte numărabile. Într-un exemplu ca: *You certainly need a few books but not ten*, ceea ce se neagă este cuantificatorul, iar nu operația de extragere în sine. Negația rămâne focalizată asupra operatorului cantitativ, chiar și atunci când punctul de incidență al acestuia nu corespunde cu domeniul negației: *All the soldiers did not come back from the war (= Not all the soldiers came back from the war)*.

Operația de *pinpointing* (sau *reidentificare*) constă în desemnarea unui obiect, anterior extras dintr-o clasă, ce aparține unei situații de comunicare sau unui context. Există trei tipuri de *pinpointing*: situațional-deictic (ex. 33), contextual-cataforic (ex. 34) și contextual-anaforic (ex. 35), în raport cu care se manifestă negația (focalizată asupra marker-ilor de *pinpointing*):

(33) *I can see a dog here in the street but **not the one** near the church.*

(34) *I am talking about the house you live in, **not the one** you sold two years ago.*

(35) *You'll find a key in my car. Don't use **that one** for the front door.*

O atenție specială am acordat operației de *scanning*. Acest concept a fost introdus de Antoine Culioli în teoria sa lingvistică cunoscută sub numele de *Teoria operațiilor enunțiative* (fr. *Théorie des opérations énonciatives*),

elaborată în anul 1990. Influențat de concepțiile lui Benveniste, Guillaume și Jakobson, Culioli a pus bazele unui model lingvistic puternic, ce-și propune teoretizarea operațiilor lingvistice. *Scanning* („scanarea”) este o operație utilizată în determinarea substantivelor având ca operatori pe *any, ever, all, always, every* sau *each*. În propozițiile negative, negația *NOT* se focalizează asupra operatorilor de *scanning*, rezultatul fiind scoaterea noțiunii din zona indeterminării. În acest caz, negația implică faptul că relația predicativă nu afectează toate elementele clasei. Se operează, deci, o distincție în interiorul clasei, fiind respinse acele elemente (sau apariții) considerate nespecifice, celelalte fiind, în schimb, validate. Astfel, negația nu se mai răsfrânge asupra întregii clase, ci doar asupra unei subclase marcate de nedeterminare și care nu prezintă trăsăturile specifice celeilalte subclase:

(36) *Not any bird can fly that far.*

(37) *Not all birds can fly that far.*

(38) *You don't have to feed each bird in that coop etc.*

Capitolul se încheie cu câteva considerații pe care le-am făcut pe marginea negației lexicale, oprindu-ne în particular asupra a două probleme: negația afixală și antonimia rezultată din afixarea negativă a bazei. Am identificat și exemplificat principalele afixe negative în limba engleză (prefixe – cele mai multe și sufixe), pe care le-am discutat din punctul de vedere al originii lor, al productivității și al relevanței lor semantice. Am constatat că, în cazul antonimiei afixale (cel mai frecvent, prefixale), antonimul creat prin derivare se situează în același câmp noțional ca și perechea sa pozitivă (ceea ce nu este întotdeauna cazul în antonimia radicală). Tot aici am făcut diferența dintre antonimia afixală și antonimia sintactică. Astfel, negația afixală nu se răsfrânge și asupra predicăției, aceasta rămânând pozitivă. Date fiind enunțurile:

(39) *She is unhappy.*

(40) *She is not happy.*

primul este considerat pozitiv, chiar dacă conține un cuvânt derivat cu prefix negativ, în vreme ce al doilea este considerat negativ, deoarece negația se răsfrânge asupra întregii predicății. Acest lucru este confirmat și de cele două „probe” propuse de Klima:

(41) *She is unhappy, isn't she?*

(42) *She is not happy, is she?*

(43) *She is unhappy, too.*

(44) *She is not happy, either.*

Al treilea capitol (cu subcapitolele *Negația și verbele de opinie; NO și NOT ANY; Negația și anafora. Operatori ai (re)identificării contextuale*) ia în discuție implicațiile sintactice și discursiv-pragmatice ale negației.

Un prim fenomen luat aici în discuție este cel al „ridicării” negației (engl. *NEG-Raising, Negative Transportation*). NEG-Raising (pe scurt, NR) reprezintă regula sau fenomenul prin care operatorul negativ din structura unei propoziții subordonate (de regulă completivă cu *that*), căreia semantic îi aparține, este dislocat, „ridicat” și adus, încorporat în propoziția regentă:

(45) *John doesn't think Peter will come ≈ John thinks Peter will not come.*

În construcțiile cu NR, negația din propoziția regentă este înțeleasă ca referindu-se la propoziția subordonată, de aici echivalența dintre cele două enunțuri de mai sus. O astfel de interpretare este posibilă doar atunci când în regentă apar anumite verbe (așa-numitele *NR predicates*):

- de opinie: *think, believe, suppose, imagine, expect, reckon* etc.;
- de percepție: *seem, appear, look like, sound like, feel like* etc.;
- de probabilitate: *be probably, be likely, figure* etc.;
- de intenție / voință: *want, intend, choose, plan* etc.;
- de obligativitate (slabă): *be supposed to, ought to, should, be desirable, advise, suggest* etc.

Problema deplasării negației a fost abordată de numeroși lingviști, fie dintr-un punct de vedere strict sintactic (formal), ca o regulă de transformare (Lakoff), fie din perspectivă semantică, prin lexicalizarea negației (Jackendoff).

Pentru a pune în evidență toate implicațiile de natură semantică, sintactică și discursiv-pragmatică pe care operațiunea de NR le are, în secțiunea 3.1.2. *Negația, verbele de opinie și angajarea subiectului*, am analizat câteva fragmente din opera lui Oscar Wilde. În demersul nostru, ne-am servit în special de informațiile oferite în lucrarea lui Quirk *et al.*, *A Comprehensive Grammar of the English Language* (1985). Analiza se continuă și în secțiunea 3.1.3., în care ne-a interesat, din perspectiva transformărilor impuse de NR, interpretarea semantică a enunțurilor cu verbe de opinie, în contextul reluărilor interogative. Am constatat că, indiferent dacă se transferă sau nu negația din subordonată în regentă, se obține întotdeauna același tip de reluare interogativă pozitivă, ceea ce dovedește că negația se focalizează, într-adevăr, pe verbul din subordonată:

(46) *I don't think that she will come, will she?*

(47) *I think that she won't come, will she?*

(48) *I don't believe that she will come, will she?*

(49) *I believe that she won't come, will she?*

În subcap. 3.2., am analizat, tot pe baza unor texte literare, în principal (Wilde, O'Neill), caracteristicile funcționale ale operatorilor *NO* și *NOT ANY*, care pot exprima atât o negație cantitativă, cât și una de ordin calitativ. Deși fără pretenția de a fi exhaustivă, această analiză încearcă să surprindă multiplele fațete ale utilizărilor acestor operatori, în contexte specifice și nespecifice, în care primesc diferite interpretări semantice, în funcție de domeniul și focusul negației, de combinarea sau nu cu diferite mărci de intensificare de tip adverbial, adjectival sau pronominal etc. Un tipar sintactic interesant este reprezentat de *NO + V + ING*, care, în anumite circumstanțe,

exprimă o interdicție formală, adesea formulată public sub forma unor anunțuri:

(50) *No smoking.*

(51) *No bill sticking.*

(52) *No trespassing.*

Acest tip de construcție se află la concurență cu cele obținute după modelul:
NO + Nume:

(53) *No entry.*

(54) *No admittance.*

O posibilă modalitate de parafrizare a construcțiilor *NO + V + ING* ar fi prin imperativul negativ:

(55) *Do not smoke.*

(56) *Do not stick bills.*

(57) *Do not trespass.*

În subcap. 3.3. *Negația și anafora. Operatori ai (re)identificării contextuale*, am urmărit efectele negației asupra unor operatori de (re)identificare (engl. *pinpointing*), precum *this*, *that* și *so*.

Pentru analiza actului negației și a ipostazelor sale lingvistice, am considerat necesară o distincție între utilizarea deictică și cea anaforică a lui *THIS* (în toate cele trei ipostaze ale sale: pronume, adjectiv și adverb). În utilizarea deictică, obiectul la care face referire *THIS* apare în contexte enunțiative (completate adesea prin indicații gestuale):

(58) *This is my nephew, John (= Here is my nephew).*

THIS este inseparabil de situația enunțiativă și principalul său rol este de a se referi la obiectul ce aparține acelei situații particulare. De aceea, negarea lui *THIS* implică negarea / refuzarea obiectului desemnat:

(59) *Give me a pen, not this one, the red one.*

Atunci când *THIS* se referă la un context precedent, vorbim de utilizarea sa anaforică: *Travelling is part of my job and this cannot be changed.*

Se poate susține că acțiunea de re-identificare (*pinpointing*) prin *THIS* este mai importantă decât operația negării. Logic, existența unui obiect este mai întâi pusă într-un context enunțiativ, și abia apoi se poate spune ceva despre acel obiect, fie și la modul negativ. *THIS* garantează existența obiectului și îi oferă vorbitorului instrumentele necesare identificării și localizării acestuia. Dacă, ulterior, intervine o acțiune de negare a obiectului, aceasta nu va anula, totuși, existența sa ca atare. A spune, de pildă, *I don't want this pen* nu înseamnă a pune la îndoială existența obiectului (*pen*) identificat prin deixis, ci presupune doar că vorbitorul operează o distincție în interiorul clasei, optând pentru un obiect dintr-o subclasă ce corespunde așteptărilor sale (*the red one*).

Similar lui *THIS*, operatorul *THAT* funcționează deictic și anaforic, dar, în plus, în unele contexte, poate dezvolta anumite conotații negative, în sensul că utilizarea sa (în locul lui *THIS*) poate fi percepută ca un fel de distanță pe care vorbitorul o instituie între sine și obiectul desemnat, față de care manifestă o atitudine de refuz, respingere, dispreț:

(60) *Joe's going to eat some snails. Kathy's horrified.*

Kathy: You aren't going to eat THOSE, are you?

Joe: Yes, I am.

În acest exemplu, rolul principal al operatorului *THAT* (*those*) este de a prezenta obiectul individualizat (marcat și prin accentul prozodic) ca fiind exclus.

O modalitate mai directă (dar și ireverențioasă) de exprimare a refuzului ar fi: *Not THAT!*, în care predicția este implicată. Negația explicită *NOT* poate și ea să dispară din structura de suprafață, rămânând ca doar accentul prozodic să marcheze ideea de refuz, de respingere: *THAT!*

Pe baza unui corpus selectat din operele lui Oscar Wilde (*A Woman of No Importance* și *An Ideal Husband*), am analizat o serie de contexte în care apare operatorul *THAT* cu rol anaforic identificator (individualizator).

În încheierea capitolului, ne-am ocupat de operatorul *SO*, de utilizarea sa anaforică, de preferința sa de a se combina cu anumite predicate cu valoare epistemică și de apreciere (*be afraid, assume, believe, expect, fancy, fear, guess, hope, imagine, presume, suppose, say, tell, think, understand* etc.), precum și de comportamentul lui *SO* anaforic în contexte negative. Tot aici am urmărit rolul negației în structurile comparative ce îl conțin pe *SO*. Reținem observația că legătura dintre *SO* și operatorul negativ *NOT* este atât de strânsă în structurile comparative (de egalitate), încât, în numeroase cazuri, se soldează cu eliminarea comparantului *AS*, plasat înaintea adjectivului:

(61) *Peter is not so tall as John.*

(62) *Peter is not as tall as John.*

Dacă dispăre negația, rămâne doar construcția cu *AS*:

(63) *Peter is as tall as John.*

(64) **Peter is so tall as John.*

O posibilă explicație pentru acest comportament ar fi aceea că, în enunțuri ca *It isn't so*, *SO* anaforic ține locul unei situații exprimate deja anterior.

Ultimul capitol (cu subcapitolele: *Negație și tematizare; NOT, NEVER, RARELY, SELDOM, FEW, LITTLE, HARDLY, SCARCELY, BARELY, NO SOONER, ALMOST, NEARLY; ONLY*) ia în discuție rolul negației în organizarea tematică a enunțului (i.e. *tematizarea*).

Tematizarea, ca modalitate de structurare comunicativă a discursului, asigură progresia informațională de la un tip de informație *dată* (deja achiziționată în cadrul schimbului comunicativ) către informația *nouă*, adăugată celei vechi și asimilată și ea, progresiv, în bagajul informațional

comun. Orice enunț se organizează în jurul unei **teme** (= elementul informațional, entitatea / starea de lucruri „despre care se vorbește”), pe care o dezvoltă printr-o secțiune purtătoare de informații noi despre aceasta: **rema** (sau comentariul). Prin acțiunea de tematizare, un anumit element al discursului, considerat ca având importanța cea mai mare în comunicare, este adus în prim-plan, printr-o reorganizare sintactică a enunțului. Acest proces, care mai poartă și numele de *topicalizare*, este pus în evidență printr-o serie de catalizatori sau mărci tematice: prozodice (intonaționale), sintactice, lexico-sintactice.

În enunțurile în care elementul tematizat este perceput ca negativ, se produce o inversiune atât a subiectului, cât și a operatorului predicativ (*do, will, can, have, need*):

(65) **Not until** yesterday did he change his mind.

(66) **Never** will I make that mistake again.

(67) **Rarely** does crime pay.

(68) **Seldom** did he talk to her.

(69) **Not often** can they be seen together.

(70) **Scarcely** ever has the English nation suffered so much.

(71) **Hardly** had we gone **when** the rain began.

(72) **Barely** could he write his name.

(73) **Little** need I dwell on the matter etc.

Elementul tematizat este negativ, chiar dacă nu se asociază cu mărci concrete ale negației, cum ar fi *not, no* sau *n-*.

- *seldom, rarely = not often*
- *scarcely, hardly = almost not / no*
- *little, few = not much, not many*
- *barely = only just.*

reflex al lui NEG din structura de adâncime: *never* (NEG+ever), *none* (NEG+one), *no one* (NEG+someone), *nobody* (NEG+somebody), *nowhere* (NEG+somewhere), *nothing* (NEG+something), *neither* (NEG+either). Problema apare în cazul acelor cuvinte considerate negative, în structura cărora nu se materializează operatorul NEG, ca morfem distinct. *Hardly*, *scarcely*, *rarely*, *seldom*, *barely*, *few*, *little*, percepute ca fiind cuvinte negative, sunt mai greu de analizat, deoarece nu au o formă internă transparentă, în care să se poată distinge clar baza pozitivă asociată cu elementul NEG. Klima consideră că termenii negativi de tipul *hardly* reprezintă negații incomplete, întrucât ele întrunesc mai rar toate criteriile sintactice ale unei negații propoziționale (întrunite, de pildă, de *NOT*). Aceste criterii sunt în număr de patru:

1. Either-conjoining: *Publishers will (usually / always / not) reject suggestions and writers will (not / scarcely / hardly / never / seldom / rarely) accept them, either.*
2. Not-even tag: *The writer will (not / never / seldom / rarely) accept suggestions, not even reasonable ones.*
3. Tag-questions: *Writers will (not / never / hardly / scarcely / barely / seldom / rarely) accept suggestions, will they?*
4. Neither-tags: *Writers will seldom accept suggestions, and neither will publishers.*

Hardly, *scarcely*, *rarely*, *seldom*, *barely*, *few*, *little* sunt, prin urmare, clasificate în categoria adverbilor care exprimă negația slabă, spre deosebire de *no*, *not* și compusele lor, care exprimă negația tare (forte).

Într-un model de analiză descriptivă, propus de Leech și Svartvik (1975: 247), se apreciază că adverbele *not*, *never*, *seldom*, *rarely*, *scarcely*, *hardly*, *barely*, *few*, *little* au același statut, de vreme ce au capacitatea de a face ca un întreg enunț să devină negativ, ceea ce demonstrează că anumite caracteristici ale propozițiilor negative nu se manifestă doar în prezența

adverbului *NOT*, ci și a altor operatori. Sunt puse în evidență trei situații mai relevante:

(A) După un item negativ, se întâlnește, în mod obișnuit, combinația *ANY-WORD*, în loc de *SOME-WORD*:

(74) *I haven't got any money.*

(75) *I had never seen any car like that.*

(B) Apariția unui item negativ la începutul unui enunț atrage după sine inversiunea subiectului și a operatorului predicativ:

(76) *Not a word did he say.*

(77) *Never had I seen such a car.*

(C) Cuvintele negative sunt urmate mai degrabă de reluări interogative (engl. *tag-questions*) pozitive, decât negative:

(78) *You've never met her, have you?*

(79) *You can hardly believe it, can you?*

Statutul operatorilor *few*, *little*, *a few*, *a little*, *scarcely*, *hardly*, *barely*, *only* etc. a fost discutat și analizat și de către alți lingviști, care au subliniat când asemănările, când deosebirile de negația prototipică *NOT*, în raport cu care le-au considerat „cvasinegații”, „negații incomplete” (Jespersen), negații în conținut, dar nu și în formă (Quirk) etc. Pe baza bibliografiei pe care am avut-o la dispoziție, am întreprins o analiză extinsă a acestor operatori, din mai multe puncte de vedere, cum ar fi posibilitățile combinatorii, valorile semantice, stilistice și chiar pragmatice.

Concluzia care se desprinde este că, pe de o parte, avem de-a face cu markeri de negație totală, puternică, specifici unei abordări de tipul „totul sau nimic”, și markeri de negație relativă („mai mult sau mai puțin”), apreciind distanța în raport cu valoarea de referință. Acești markeri pot sau nu integra și alte elemente lexicale, în funcție de domeniul de aplicare al negației și de punctul său de incidență (i.e. *focus*), de forța ilocutionară a negației (puternică / slabă / moderată), precum și de regulile de combinare ce definesc aceste

elemente lexicale, care le permit sau nu integrarea (negația unui element distinct sau negația lexicalizată cu diferite grade de integrare).

6. Concluzii

Negația, prin caracterul său **multiaspectual** (prezentă la diferite niveluri ale limbii), **interdisciplinar** (cu implicații în filozofie, logică, psihologie, lingvistică), **polifuncțional** (exprimă o gamă largă de valori cognitive, atitudinal-comportamentale și afective: negare, privare, refuz, contrazicere, contestare, respingere), rămâne a fi un subiect actual pentru mai multe domenii ale științei, dar, mai cu seamă, pentru lingvistică, domeniu în care a fost tratată, pe rând, drept categorie sintactică, semantică, semantico-sintactică, logico-gramaticală, gramatical-semantică, logico-semantică, semantic-comunicativă, comunicativ-gramaticală etc. Factorul comun pentru diferiții cercetători este reprezentarea negației ca expresie a lipsei legăturii între obiectele și fenomenele ce există obiectiv în realitatea lingvistică.

Deși problematica negației este una de ordin predominant sintactic sau, în general, gramatical (simultan, morfologic și sintactic), cu toate acestea, considerăm că lămurirea unor aspecte definitorii ale acestui fenomen (mecanismul de funcționare, tipologia etc.) nu se poate face într-o manieră eficientă, atâta timp cât se supralicitează doar parametrii sintactici (în special cei impuși de modelul generativ-transformațional). De aceea, este necesar a se face referire și la implicațiile de ordin semantic, la funcțiile negației, la capacitățile ei de extindere a domeniului de aplicare etc. De asemenea, nu trebuie neglijate nici celelalte implicații, de natură pragmatic-discursivă și stilistică. Doar o abordare complexă a negației ar putea crea cadrul optim înțelegerii în profunzime a fenomenului.

La delimitarea adecvată și evaluarea corectă a funcțiilor negației, este necesară analiza în situații concrete de comunicare. Astfel, se constată că negația (formală), în anumite contexte, poate avea o semnificație, opusă,

pozitivă și invers, un enunț nemarcat negativ în planul expresiei suportă o interpretare ce intră în sfera negației. În funcție de intenția celui ce formulează mesajul, de determinarea contextuală, de cadrul comunicării etc., prin intermediul negației putem reda valori și conotații diverse.

Operațiunea de negare (engl. *denial*), respectiv negația (engl. *negation*), se plasează în interiorul actului enunțiativ, care, prin intermediul predicăției, stabilește legătura cu realitatea exprimată, adică cu un anumit fapt / eveniment extralingvistic, ancorat spațio-temporal. De aici necesitatea de a discuta negația în legătură cu celelalte aspecte ale construcției discursului, cum ar fi deixisul, anafora și modalizarea.

Indiferent de forma sub care se manifestă, negația reprezintă un mijloc de a opera o selecție în interiorul realității, dând vorbitorului posibilitatea de a stabili granițe între realitatea pe care o agreează și cea pe care o consideră nepotrivită, față de care dorește să se distanțeze. Putem astfel vorbi despre negație ca despre un mijloc lingvistic prin care se marchează non-corespondența sau inadecvarea dintre realitatea exterioară, așa cum este ea percepută de emițător, și realitatea ideală, subiectivă, construită de acesta în plan mental. Ori de câte ori se constată o nepotrivire între aceste două planuri ale realității, în structura de suprafață a organizării enunțului se actualizează acele mărci ale negației verbale, funcționând ca operatori metalingvistici ai inadecvării. Aceasta poate îmbrăca diferite forme, în funcție de mărcile cu care se asociază, ca și în funcție de conturul intonațional ce însoțește expresia verbală a negației ce poate fi totală (*NOT, NO*) sau parțială, mai nuanțată sau / și gradată (*HARDLY, BARELY* etc.).

În limba engleză există o multitudine de mijloace, explicite și implicite, de redare a negației, ultimele conferind enunțului (în plan funcțional) diverse nuanțe afective. La „decodificarea” negației implicite un rol decisiv îl au intonația, contextul, topica, semnele de punctuație și mijloacele nonlingvistice (gestul, mimica etc.).

7. Bibliografie selectivă

- Ahn, H.-D. (1994) *Two types of not and the NegP in English* in Sung-Hyuk P. & Jong-Yuri Y. (eds.) *Head movement: The interface between morphology and syntax*, Seoul: Hankuk Publishing Co., 273-312.
- Allwood, J. (1977) *Negation and the Strength of Presuppositions* in Dahl, Ö. et al. (eds.), *Logic, Pragmatic and Grammar*, Göteborg: Dept. of linguistics, University of Göteborg, 11-57.
- Alonso-Ovalle, L. & Guerzoni, E. (2002) *Double negatives, negative concord and metalinguistic negation*, *CLS* 38(1): *The Main Session*: 15-31.
- Anderwald, L. (2005) *Negative Concord in British English Dialects* in Iyeiri, Y. (ed.), *Aspects of English Negation*, Amsterdam: John Benjamins, 113-137.
- Atlas, J. (1977) *Negation, Ambiguity and Presupposition* in *Linguistics and Philosophy*, 1: 321-336.
- Atlas, J. (1980) *A Note on a Confusion of Pragmatic and Semantic Aspects of Negation* in *Linguistics and Philosophy*, 3: 411-414.
- Baker, C.L. (1970) *Double Negatives* in *Linguistic Inquiry*, 1, Cambridge: Cambridge University Press, 169-186.
- Baker, C.L. (1991) *The syntax of English not: the limits of core grammar* in *Linguistic Inquiry* 22: 387-429.
- Bald, W.D. (1980) *Some functions of yes and no in conversation* in Greenbaum, S., Leech, G. & Svartvik, J. (eds.), *Studies in English Linguistics*, London: Longman, 178-191.
- Barber, C.L., Beal, J.C. & Shaw, P. (2009) *The English language: a historical introduction*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Barbu, A.-M. (2004) *The negation NU: lexical or affixal item* in Ionescu, E. (ed.), *Understanding Romanian Negation. Syntactic and Semantic Approaches in a Declarative Perspective*, Bucharest: Bucharest University Press, 68–82.

- Bauer, L. (1983) *English word-formation*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Berceanu, B. (1989) *Despre semnificația logică și lingvistică a negației* in *Revista de filozofie*, 2, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 174-180.
- Berceanu, B. (1999) *Sistemul negațiilor în limba română*, București: Ed. Crater.
- Bernini, G. & Ramat, P. (1996) *Negative Sentences in the Languages of Europe. A typological approach*, Berlin: Mouton de Gruyter.
- Botezatu, P. (1973) *Semiotică și negație* in *Orientare critică în logica modernă*, Iași: Junimea.
- Bowers, J.S. (1979) *On Negative-Transportation* in *Cornell Linguistic Contributions*, 2, Ithaca, NY (USA): Department of Modern Languages and Linguistics, Cornell University, 42-46.
- Boyssons-Bardies, B. (1976) *Négation et Performance Linguistique*, Paris-La Haye: Mouton.
- Cattell, R. (1973) *Negative Transportation and Tag Questions in Language*, 49: 612-639.
- Choi, S. (1988) *The semantic development of negation: a cross-linguistic longitudinal study* in *Journal of Child Language*, 15: 517-531.
- Chomsky, N. (1957) *Syntactic Structures*, The Hague: Mouton.
- Chomsky, N. (1965) *Aspects of the Theory of Syntax*, Cambridge: The MIT Press.
- Chomsky, N. (1966) *Cartesian Linguistics*, New York: Harper and Row.
- Chomsky, N. (1968) *Language and Mind*, New York: Harcourt, Brace & World.
- Chomsky, N. (1970b) *Remarks on Nominalization*, in *Readings in English Transformational Grammar*, Jacobs, R.A. & Rosenbaum, P.S. (eds.), Waltham, Mass.: Ginn & Co.

- Chomsky, N. (1975) *Reflections on Language*, New York: Pantheon Books.
- Chomsky, N. (1995) *The Minimalist Program*, Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Cornilescu, A. (1986) *English Syntax*, vol. 2, Bucuresti: TUB.
- Culioli, A. (1985) *Transcription du séminaire de D.E.A. 1983-1984*, Poitiers: DRL de Paris VII.
- Culioli, A. (1986) *La frontière* in *Cahiers Charles* 8: 161-169.
- Cygan, J. (1965) *On the systems of negation in English and Polish in Language Learning*, 15: 17-27.
- Dahl, Ö. (1977) *Negation in Universal Grammar* in *Gothenburg papers in Theoretical Linguistics*, 33, Göteborg: Dept. of linguistics, University of Göteborg.
- Dahl, Ö. (1979) *Typology of sentence negation in Linguistics* 17: 79-106.
- Dahl, Ö. (2010) *Typology of negation* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 9-38.
- Danon-Boileau, L. (1983) *This, that, which, what et la construction de la référence. Quelques hypothèses* in *Travaux XXXIX, Méthodes en Linguistique Anglaise*, C.I.E.R.E.C., Saint-Étienne: Presses Universitaires de Saint-Étienne, 35-56.
- De Cornulier, B. (1973) *Sur une régie de déplacement de la négation* in *Le Français Moderne*, 41: 43-57.
- Dimroth, C. (2010) *The Acquisition of Negation* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 39-71.
- Dominte, C. (1985) *Schiță de caracterizare tipologică a negației românești* in *Studii de lingvistică și filologie românească*, 4, Iași: Editura Universității Al. I. Cuza, 404-407.
- Dominte, C. (2003) *Negația în limba română*, București: Editura Fundației „România de Măine”.
- Ernst, T. (1992) *The phrase structure of English negation* in *The Linguistic Review*, 9: 109-144.

- Fillmore, C. (1964) *Transportation rules in English*, LSA Summer Meeting.
- Fontaine, J. (1973) *Négation linguistique et négation logique* in *Journal de Psychologie normale et pathologique* 1-2, Paris.
- Freeborn, D. (2006) *From Old English to Standard English*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Giora, R., Fein, O., Metuki, N. & Stern, P. (2010) *Negation as metaphor-inducing operator* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 225-256.
- Givon, T. (1978) *Negation in Language: pragmatics, function, ontology* in Cole, P. (ed.), *Syntax and Semantics 9: Pragmatics*, New York: Academic Press, 69-112.
- Givon, T. (1979) *On Understanding Grammar*, New York: Academic Press.
- Greenbaum, S. (1974) *Problems in the negation of modals* in *Moderna Språk*, 224-255.
- Haan, F. de (1997) *The interaction of modality and negation: a typological study*, New York: Garland.
- Haegeman, L. (1996) *The Syntax of Negation*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Halpern, R.N. (1976) *The Bivalence of NEG Raising Predicates* in *Studies in the Linguistic Sciences*, 6, University of Illinois, 69-81.
- Horn, L. & Bayer, S. (1984) *Short-circuited implicature: a negative contribution* in *Linguistics and Philosophy*, 7, n°4: 397-414.
- Horn, L.R. (1989) *A Natural History of Negation*, Chicago: University of Chicago Press.
- Horn, L.R. (2010) *Multiple negation in English and Other languages* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 111-148.

- Horn, L.R. (2010) *Negation in the new millennium: A bibliography* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 287-329.
- Horn, L.R. (ed.), (2011) *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton.
- Ingham, R., (2006a) *On Two Negative Concord Dialects in Early English in Language Variation and Change* 18: 241-266.
- Ingham, R. (2006b) *Negative Concord and the Loss of the Negative Particle ne in Late Middle English in Studia Anglica Posnaniensia: An International Review of English Studies* 42: 77-97.
- Ionescu, E. (2004) *The Semantic Status of Romanian N-words in Negative Concord Constructions* in Ionescu, E. (ed.), *Understanding Romanian Negation. Syntactic and Semantic Approaches in a Declarative Perspective*, Bucharest: Bucharest University Press, 83–118.
- Iordăchioaia, G. (2009) *Negative Concord with Negative Quantifiers: A Polyadic Quantifier Approach to Romanian Negative Concord*, Ph.D. thesis, submitted, University of Tübingen.
- Jackendoff, R.S. (1971) *On Some Questionable Arguments about Quantifiers and Negation in Language*, 47: 232-297.
- Jespersen, O. (1961; first edition 1909–1949) *A Modern English Grammar on Historical Principle*, Northampton: John Dickens and Co.
- Jespersen, O. (1917) *Negation in English and other Languages*, Copenhagen: Ejnar Munksgaard.
- Joly, A. (1967) *Negation and the comparative particle in English in Cahiers de psychomécanique du langage*, 9, Québec: Presses de l'Université de Laval, 9-44.
- Joly, A. (1975) *La négation verbale en anglais moderne*, Thèse de Doctorat d'Etat, Université de la Sorbonne nouvelle, Paris III.

- Joly, A. (1980) *But, morphème de la subordination dans l'histoire de l'anglais* in *Travaux de Linguistique et de Littérature, Mélanges Moignet*, Strasbourg.
- Jorgensen, E. (1979) *Aren't I and alternative patterns in modern English* in *English Studies*, 60: 35-41.
- Jorgensen, E. (1980) *Some notes on negated comparatives (+ than) in English* *Studies*, 61: 543-551.
- Kahrel, P. (1994) *Typological Studies in Negation*, Amsterdam, Philadelphia: Benjamins.
- Källgren, G. (1976) *On negation, a possible analysis* in *Studia Linguistica*, 30, n°2: 95-138.
- Katz, J.J. & Postal, P. (1964) *An Integrated Theory of Linguistic Descriptions*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Klima, E.S. (1964) *Negation in English* in Fodor, J.A. & Katz, J.J. (eds.), *The Structure of Language. Readings in the Philosophy of Language*, Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall Inc., 246-323.
- Krifka, M. (1995) *The Semantics and Pragmatics of Polarity Items* in *Linguistic Analysis* 25(3/4): 209-257.
- Kuno, S. (1980) *The scope of the question and negation in some verb-final languages* in *CLS*, 16: 155-169.
- Labov, W. (1972) *Negative-attraction and negative-concord in Language*, vol. 48, Pennsylvania: Pennsylvania Press, 773-818.
- Laka, I. (1994) *On the syntax of negation*, New York: Garland.
- Lakoff, G. (1970) *Repartee, or a Reply to 'Negation Conjunction, and Quantifiers'*, in *Foundations of Language*, 6: 398-422.
- Lakoff, G. (1970) *Pronominalization. Negation and the Analysis of Adverbs* in Jacobs, R. & Rosenbaum, P. (eds.), *Readings in English Transformational Grammar*, Waltham: Ginn and Co, 145-165.

- Lakoff, R. (1969) *A Syntactic Argument for Negative-Transportation*, Papers from the 5th Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society, in Seuren, P. (eds.), *Semantic Syntax*, 1974, Oxford: Oxford University Press, 175-182.
- Lakoff, R. (1970) *Another non-source for comparatives in Linguistic Inquiry*, I, 1, Cambridge, MA: MIT Press.
- Langendoen, T.D. & Bever, T.G. (1971) *Can a Not Unhappy Person be Called a Not Sad one?* in Anderson, S.R. & Kiparsky, P. (eds.), *Festschrift for Morris Halle*, New York: Holt, Rinehart and Winston, 392-409.
- Lasnik, H. (1972) *Analysis of Negation*, Indiana University Linguistic Club: Indiana.
- Leech, G. (1969) *Towards a Semantic Description of English*, London: Longman.
- Leech, G. & Svartvik, J. (1975) *A Communicative Grammar of English*, London: Longman.
- Leech, G. (1983) *Principles of Pragmatics*, London: Longman.
- Lees, R.B. (1960) *The Grammar of English Nominalizations*, Bloomington: Indiana University Research Center in Anthropology, Folklore & Linguistics.
- Lindstad, A.M. (2007) *Analyses of negation: Structure and interpretation*, Faculty of Humanities, University of Oslo.
- Linebarger, M.C. (1981) *The Grammar of Negative Polarity*, PhD dissertation, M.I.T., distributed by Indiana University Linguistic Club.
- Linebarger, M. (1987) *Negative polarity and grammatical representation in Linguistics and Philosophy* 10 (3): 325-387.
- Masachiyo, A. (1984) *On the Generation of Not in the Sequence of Auxiliary and Verb Phrase in Studies in English Literature*, 60, n°1: 119-132.
- Mazzon, G. (2004) *A History of English Negation*, London: Pearson Longman.
- Messerschmitt, D.S. (1983) *'No' means 'No', doesn't it? Or does it?* in *Cross Currents*, 10, n°1: 23-31.

- Meyer, C.F. (1977) *Another Look at Negative-Attraction and Negative-Concord* in Papers from the Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society, 13: 401-409.
- Miestamo, M. (2005a) *Subtypes of Asymmetric Standard Negation* in Haspelmath, M., Dryer, M.S., Gil D. and Comrie B. (eds.), *The World Atlas of Language Structures*, Oxford: Oxford University Press, 462-465.
- Miestamo, M. (2005b) *Symmetric and Asymmetric Standard Negation* in Haspelmath, M., Dryer M.S., Gil D. and Comrie B. (eds.), *The World Atlas of Language Structures*, Oxford: Oxford University Press, 458-461.
- Miestamo, M., (2005c) *Standard Negation: The Negation of Declarative Verbal Main Clauses in a Typological Perspective*, Berlin / New York: Mouton de Gruyter.
- Miller, B. (1972) *Tense, Negation and Possibility* in *International Logic Review*, n°5: 78-85.
- Mittwoch, A. (1974) *Is there any underlying negative element in comparative clauses?* in *Linguistics*, 12: 39-45.
- Mittwoch, A. (1977) *Negative Sentences with Until* in *Papers from the Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*, 13: 410-417.
- Modrzejewska, E. (1981) *Neg-raising Predicates in English and Polish* in *Papers and Studies in Contrastive Linguistics*, 13: 41-52.
- Partee, B.H. (1970) *Negation, Conjunction and Quantifiers: Syntax vs. Semantics* in *Foundations of Language*, 6: 153-165.
- Payne, J.R. (1985) *Negation* in Shopen T. (ed.), *Language Typology and Syntactic Description: Clause Structure*, Vol. 1, Cambridge: Cambridge University Press, 197-242.
- Pollack, J. (1974) *A Re-analysis of Neg-Raising in English*, Master's Thesis, Ohio State University.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., and Svartvik, J. (1985) *A Comprehensive Grammar of the English Language*, London: Longman.

- Rowlett, P. (1997) *Jespersen, Negative Concord and A-Binding in Negation and Polarity. Syntax and Semantics*, vol. 155, Amsterdam / Philadelphia: Benjamins, 323-340.
- Sandu, G. (1994) *Some aspects of negation in English in Synthese*, 99: 345-360.
- Seuren, P. (1974) *Negative's travels* in Seuren, P. (ed.), *Semantic Syntax*, Oxford: Oxford University Press.
- Scheintuch, G. & Wise, K. (1976) *On the pragmatic unity of the rules of neg-raising and neg-attraction* in *Papers from the 12th Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*.
- Smith, S. (1975) *Meaning and negation*, The Hague / Paris: Mouton.
- Stockwell, R.P., Schachter, P. & Partee, B. (1973) *The Major Syntactic Structures of English*, New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Swan, M. (1993) *Practical English Usage*, Oxford: Oxford University Press.
- Tottie, G. & Neukom-Hermann, A. (2010) *Quantifier-Negation Interaction in English: A Corpus Linguistic Study of All...Not Constructions* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 149-186.
- Van Der Auwera, J. (2001) *On the Typology of Negative Modals*. In *Perspectives on negation and polarity items*, Amsterdam: Benjamins, 23-30.
- Van Der Auwera, J. (2010) *On the diachrony of negation* in Horn, L.R. (ed.), *The Expression of Negation*, Berlin / New York: De Gruyter Mouton, 73-109.
- Van Der Wouden, T. (1997) *Negative contexts. Collocation, polarity and multiple negation*, London / New-York: Routledge.
- Van Gelderen, E. (2008) *Negative cycles* in *Linguistic Typology* 12: 195-243.
- Vennemann, Th. & Bartsch, R. (1975) *Syntactic and semantic aspects of negation* in *Linguistics and neighbouring disciplines*, Oxford: Oxford University Press.

Veselinova, L. (2007) *Towards a typology of negation in non-verbal and existential sentences*. Paper presented at the 7th International Conference of the Association for Linguistic Typology, Paris.

Watanabe, A. (2004) *The genesis of negative concord: Syntax and morphology of Negative Doubling* in *Linguistic Inquiry* 35(4): 559-612.

Zanuttini, R. (1997) *Negation and verb movement* in Haegeman, L. (ed.), *The new comparative syntax*, London: Longman, 214-245.

Zeijlstra, H.H. (2004) *Sentential Negation and Negative Concord*, Utrecht: LOT Publications.

Sources of examples

Austen, J. (2010) *Emma*, London: HarperCollins Publishers.

Briggs, R. (1983) *The Mother Goose Treasury*, London: Picture Puffins.

Carter, A. (1982) *Peter and the Wolf (short story)*, London: HarperCollins Publishers.

Fitzgerald, S.F. (2011) *The Ice Palace* in *Modern Short Stories*, London: Faber.

Fowles, J. (2004) *The Magus*, New York: Dell Publishing Co., Inc.

Gibbs, D., Goodey, N. & Clément, H. (1974) *Imagine you're English*. The Noel Goodey English Course. Book 1. Classe de 6e. Paris: Belin.

Kazan, E. (1967) *The Arrangement*, London: HarperCollins Publishers.

Mansfield, K. (1984) *The Garden Party* in *Modern Short Stories to 1940*, London and Melbourne: Everyman.

Mason, B.A. (1982) *Graveyard Day (short story)*, London: HarperCollins Publishers.

Maugham, S.W. (1977) *The Garden Party* in *Collected Short Stories*, London: Penguin Books.

Mikes, G. (1986) *How to be a Brit*, Harmondsworth: Penguin Books.

O'Neill, E. (1974) *Mourning Becomes Electra (MBE)*, London: Jonathan Cape Ltd.

Powys, T.F. (1967) *Mr. Weston's Good Wine*, London: Chatto & Windus.

Rombauer, I.S. & Rombauer Becker, M. (1973) *The Joy of Cooking*, New York: Plume.

Saki, (1973) *The Open Window in Beasts and Super-Beasts*, London: The Bodley Head Ltd.

Scott, N. (1980) *Violet in Spooks and Spirits*, tales collected by Margaret Hamilton, London: Picture Puffins.

Shakespeare, W. (2005) *The Merchant of Venice*, IV.I.v.432; *Richard II*, II, I, Cambridge: Cambridge University Press.

Twain, M. (1998) *Tom Sawyer*, London: The Pocket Library.

Wilde, O. (2003) *The Complete Works of Oscar Wilde*, London and Glasgow: Collins.

Dictionaries

Mansion, J.E. (1980) *Harrap's Standard French and English Dictionary*. Revised and edited by D.M. Ledésert and R.P.L. Ledésert, 2 vols., London: Harrap.

*** *Macmillan English Dictionary for Advanced Learners*, (2007), Oxford: Macmillan Education.